Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

23 aprilie 2015*

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE — Piața mondială a ecranelor cu cristale lichide (LCD) — Stabilirea prețurilor — Amenzi — Orientări privind calcularea amenzilor (2006) — Punctul 13 — Stabilirea valorii vânzărilor — Întreprindere comună — Luarea în considerare a vânzărilor către societățile-mamă — Comunicarea privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (2002) — Punctul 23 litera (b) ultimul paragraf — Imunitate parțială la amendă — Elemente de probă cu privire la fapte necunoscute anterior de Comisie”

În cauza C-227/14 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 7 mai 2014,

LG Display Co. Ltd, cu sediul în Seul (Coreea de Sud),

LG Display Taiwan Co. Ltd, cu sediul în Taipei (Taiwan),

reprezentate de A. Winckler și de F.-C. Laprévote, avocats,

recurente,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de F. Ronkes Agerbeek și de P. Van Nuffel, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul A. Ó Caoimh (raportor), președinte de cameră, doamna C. Toader și domnul C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul I. Illessy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 26 ianuarie 2015,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: engleza.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, LG Display Co. Ltd (denumită în continuare „LGD”) și LG Display Taiwan Co. Ltd (denumită în continuare „LGDT”) solicită anularea în parte a Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene LG Display și LG Display Taiwan/Comisia (T-128/11, EU:T:2014:88, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta, pe de o parte, a reformat Decizia C(2010) 8761 final a Comisiei din 8 decembrie 2010 privind o procedură derulată în temeiul articolului 101 [TFUE] și al articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European (cazul COMP/39309 – LCD), al cărei rezumat a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 7 octombrie 2011 (JO C 295, p. 8, denumită în continuare „decizia în litigiu”), stabilind la 210 000 000 de euro cuantumul amenzii aplicate în solidar acestora la articolul 2 din decizia menționată și, pe de altă parte, a respins în rest acțiunea formulată de acestea prin care solicitau anularea în parte a deciziei respective, în ceea ce le privește, precum și reducerea cuantumului acestei amenzi.

Cadrul juridic

2 Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 TFUE] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269) prevede la articolul 23 alineatele (2) și (3):

„(2) Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101 TFUE] sau articolul [102 TFUE] […]

[…]

Pentru fiecare întreprindere […] și asociere de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[…]

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.”

3 Potrivit articolului 31 din acest regulament:

„Curtea de Justiție are plenitudine de competență cu privire la acțiunile introduse împotriva deciziilor prin care Comisia stabilește o amendă sau o penalitate cu titlu cominatoriu. Curtea de Justiție poate elimina, reduce sau mări amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată.”

4 Punctul 6 din Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările privind calcularea amenzilor”) prevede:

„[…] combinarea valorii vânzărilor care au legătură cu încălcarea cu durata acesteia este considerată o valoare de înlocuire adecvată pentru a reflecta importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare. […]”

5 Sub titlul „Cuantumul de bază al amenzii”, punctul 13 din aceste orientări prevede:

„Pentru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă […] cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul [Spațiului Economic European (SEE)]. […]”

6 Punctul 23 litera (b) din Comunicarea Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind clemența”) prevede diferitele reduceri de amenzi de care pot beneficia întreprinderile în funcție de ordinea în care au furnizat informațiile. Ultimul paragraf al acestei dispoziții are următorul cuprins:

„În plus, dacă o întreprindere furnizează elemente de probă cu privire la fapte necunoscute anterior de Comisie și care au o incidență directă asupra gravității sau a duratei presupusei înțelegeri, Comisia nu ia în considerare astfel de fapte atunci când stabilește cuantumul unei amenzi care urmează să fie impuse întreprinderii care a furnizat aceste elemente de probă.” [traducere neoficială]

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

7 Istoricul litigiului și decizia în litigiu, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 1-31 din hotărârea atacată, pot fi rezumate după cum urmează.

8 LGD este o societate de drept coreean care controlează un grup de societăți stabilite în lumea întreagă și care activează în sectorul producerii de ecrane cu cristale lichide cu matrice activă (denumite în continuare „LCD”). LGD a fost creată la 26 iulie 1999 printr-un acord de întreprindere comună încheiat între LG Electronics Inc., societate de drept coreean (denumită în continuare „LGE”), și Koninklijke Philips Electronics NV (denumită în continuare „Philips”), societate de drept olandez. În perioada cuprinsă între 26 iulie 1999 și 23 iulie 2004, LGE și Philips dețineau fiecare 50 % din capitalul LGD. Ulterior, participațiile lor respective au scăzut la 37,9 % și la 32,87 % din acest capital.

9 LGDT este o societate de drept taiwanez, filială deținută 100 % de LGD, activă în producerea și furnizarea de LCD.

10 În primăvara anului 2006, Samsung Electronics Co. Ltd (denumită în continuare „Samsung”), societate de drept coreean, a formulat în fața Comisiei o cerere pentru obținerea unei imunități la amendă în temeiul Comunicării privind clemența. Cu această ocazie, Samsung a denunțat existența unei înțelegeri între mai multe întreprinderi, printre care LGD și LGDT, cu privire la anumite tipuri de LCD.

11 La 17 iulie 2006, LGD a formulat de asemenea la Comisie o cerere de imunitate la amendă în temeiul acestei comunicări.

12 La 23 noiembrie 2006, Comisia a acordat Samsung imunitate condiționată conform punctului 15 din respectiva comunicare, în timp ce societății LGD i-a refuzat-o.

13 La 27 mai 2009, Comisia a inițiat procedura administrativă și a adoptat o comunicare privind obiecțiunile care era adresată unui număr de 16 societăți, printre care recurentele, precum și LGE și Philips. Această comunicare privind obiecțiunile explica în special motivele pentru care, în temeiul jurisprudenței Tribunalului, acestea din urmă erau obligate să răspundă în solidar pentru încălcările săvârșite de LGD.

14 Destinatarii comunicării privind obiecțiunile i-au făcut cunoscut Comisiei, în scris, punctul lor de vedere cu privire la obiecțiunile ridicate împotriva lor în termenul prevăzut. Pe de altă parte, mai mulți destinatari, printre care și recurentele, și-au exercitat dreptul de a fi ascultați oral în cursul audierii care a avut loc la 22 și la 23 septembrie 2009.

15 La 1 februarie 2010, LGD a formulat o cerere, întemeiată pe punctul 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența, prin care solicita imunitatea parțială pentru participarea sa la înțelegere în cursul anilor 2005 și 2006.

16 Printr-o solicitare de informații din 4 martie 2010 și printr-o scrisoare din 6 aprilie 2010 în completarea acesteia, părțile au fost invitate, printre altele, să depună la Comisie datele privind valoarea vânzărilor care vor fi luate în considerare pentru calcularea cuantumului de bază al amenzilor și să își formuleze observațiile cu privire la acest aspect. LGD a furnizat datele care o priveau prin scrisoarea din 21 aprilie 2010.

17 La 8 decembrie 2010, Comisia a adoptat decizia în litigiu. Aceasta este adresată unui număr de 6 dintre cele 16 societăți destinatare ale comunicării privind obiecțiunile, printre care și recurentele și Samsung. În schimb, LGE și Philips nu mai erau vizate.

18 În decizia în litigiu, Comisia a constatat existența unei înțelegeri între șase mari producători internaționali de LCD, printre care și recurentele și Samsung, privind două categorii de LCD de dimensiune mai mare sau egală cu 12 inchi, care sunt, pe de o parte, LCD pentru tehnologia informației, cum ar fi cele care echipează calculatoarele portabile compacte și monitoarele calculatoarelor, și, pe de altă parte, LCD pentru televizoare (denumite în continuare, împreună, „LCD care fac obiectul cartelului”).

19 Potrivit deciziei în litigiu, această înțelegere a luat forma unei încălcări unice și continue a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4, denumit în continuare „Acordul privind SEE”), care a avut loc cel puțin între 5 octombrie 2001 și 1 februarie 2006. În această perioadă, participanții la încălcare au organizat numeroase reuniuni multilaterale, pe care le numeau „reuniuni Cristal”. Aceste reuniuni aveau un obiect în mod clar anticoncurențial, din moment ce dădeau ocazia participanților în special să stabilească prețuri minime pentru LCD care făceau obiectul cartelului, să discute prețurile preconizate pentru a evita diminuarea acestora și să coordoneze majorările prețurilor, precum și nivelurile de producție. În perioada încălcării, participanții la înțelegere s-au întâlnit și la nivel bilateral și au schimbat în mod frecvent informații cu privire la subiectele dezbătute cu ocazia „reuniunilor Cristal”. Pe de altă parte, au luat măsuri pentru a verifica dacă deciziile adoptate cu ocazia acestor reuniuni erau aplicate.

20 Pentru stabilirea amenzilor aplicate prin decizia în litigiu, Comisia a utilizat Orientările privind calcularea amenzilor. În temeiul acestora, Comisia a definit valoarea vânzărilor de LCD care făceau obiectul cartelului vizate în mod direct sau indirect de încălcare. În acest scop, Comisia a stabilit următoarele trei categorii de vânzări efectuate de participanții la încălcare:

— categoria „vânzări în SEE directe”, care include vânzările de LCD care fac obiectul cartelului către altă întreprindere din cadrul SEE;

— categoria „vânzări directe în SEE prin produse prelucrate”, care include vânzările de LCD care fac obiectul cartelului și care sunt încorporate, în cadrul grupului din care face parte producătorul, în produse finite care sunt vândute unei alte întreprinderi din SEE și

— categoria „vânzări indirecte”, care include vânzările de LCD care fac obiectul cartelului către altă întreprindere situată în afara SEE, care ulterior încorporează aceste LCD în produse finite pe care le vinde în SEE.

21 Cu toate acestea, Comisia a considerat că se putea limita să țină seama numai de primele două categorii menționate mai sus, nefiind necesară includerea celei de a treia categorii pentru ca amenzile aplicate să poată atinge un nivel suficient de disuasiv.

22 În ceea ce privește recurentele, în pofida obiecțiilor acestora, Comisia a considerat că valoarea vânzărilor relevante trebuia calculată ținând seama și de vânzările lor către LGE și către Philips. Astfel, pe de o parte, vânzările de LCD care fac obiectul cartelului către aceste din urmă societăți ar fi făcut, și ele, obiectul discuțiilor dintre participanții la încălcarea în cauză și, pe de altă parte, prețul acestor vânzări ar fi fost influențat de circumstanțele care caracterizau piața, mai precis de existența unor prețuri convenite în cadrul cartelului.

23 Pentru stabilirea cuantumului amenzilor, Comisia a ținut seama și de Comunicarea privind clemența. În această privință, Comisia a confirmat mai întâi imunitatea totală acordată societății Samsung. În continuare, ea a redus cu 50 % cuantumul amenzii care trebuia aplicată recurentelor, în considerarea unor elemente de probă prezentate de acestea și care aveau o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele de probă aflate deja în posesia Comisiei, în conformitate cu punctul 21 și cu punctul 23 litera (b) prima liniuță din această comunicare. În sfârșit, aceasta a admis cererea de imunitate parțială la amendă formulată de recurente, dar numai în ceea ce privește anul 2006. Astfel, potrivit Comisiei, numai în ceea ce privește acest ultim an informațiile furnizate de recurente constituiau elemente de probă cu privire la fapte de care aceasta nu avea cunoștință anterior. În schimb, în ceea ce privește anul 2005, informațiile furnizate de recurente se adăugau la cele pe care Comisia le primise de la Samsung și, în consecință, nu priveau fapte de care această instituție nu avea cunoștință anterior.

24 Ținând seama în special de aceste considerații, la articolul 2 din decizia în litigiu, Comisia a obligat în solidar recurentele la plata unei amenzi de 215 000 000 de euro.

Hotărârea atacată

25 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 23 februarie 2011, recurentele au formulat în fața acestuia o acțiune prin care solicitau anularea în parte a deciziei în litigiu și reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată în temeiul acestei decizii.

26 În susținerea cererii lor, recurentele au invocat patru motive. Primul dintre aceste motive era întemeiat pe faptul că, în mod greșit și încălcând dreptul la apărare al recurentelor, Comisia ar fi inclus vânzările lor interne în calculul cuantumului amenzii, iar al doilea dintre motive era întemeiat pe faptul că în mod greșit Comisia ar fi refuzat să le acorde o imunitate la amendă pentru anul 2005 și că nu ar fi dedus consecințele corespunzătoare din imunitatea parțială care le-a fost recunoscută pentru luna ianuarie 2006.

27 În hotărârea atacată, Tribunalul a admis în parte acest ultim motiv, apreciind că în mod greșit Comisia luase în considerare luna ianuarie 2006 în valoarea vânzărilor recurentelor în vederea calculului cuantumului amenzii care urmează să le fie aplicată. În consecință, în exercitarea competenței sale de fond, acesta a redus cuantumul respectiv la 210 000 000 de euro. În rest, Tribunalul a respins acțiunea.

Concluziile părților și procedura în fața Curții

28 Prin recursul formulat, recurentele solicită Curții:

— anularea în parte a hotărârii atacate, în măsura în care prin aceasta a fost respinsă acțiunea lor în anularea în parte a deciziei în litigiu;

— anularea în parte a deciziei în litigiu și, în exercitarea competenței sale de fond, reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în procedura din fața Curții, cât și în procedura din fața Tribunalului.

29 Comisia solicită respingerea recursului și obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

30 În susținerea recursului, recurentele invocă două motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept a Tribunalului, pe încălcarea de către acesta a obligației sale de motivare și a dreptului la apărare, precum și pe denaturarea vădită a elementelor de probă, și pe neexercitarea de către Tribunal a competenței sale de fond în ceea ce privește includerea vânzărilor de LCD care fac obiectul cartelului de către LGD către societățile-mamă ale acesteia în valoarea vânzărilor luată în considerare pentru calcularea cuantumului amenzii. Al doilea motiv este întemeiat pe o eroare de drept, pe neîndeplinirea obligației de motivare și pe denaturarea vădită a elementelor de probă care rezultă din refuzul Tribunalului de a acorda societății LGD imunitatea parțială la amendă pentru anul 2005.

Cu privire la primul motiv, referitor la luarea în considerare, pentru calcularea cuantumului amenzii, a vânzărilor de LCD care fac obiectul cartelului de către LGD către societățile-mamă ale acesteia

Argumentele părților

31 Acest motiv cuprinde două aspecte. Prin intermediul primului aspect, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în aplicarea punctul 13 din Orientările privind calcularea amenzilor, nu a motivat corespunzător cerințelor legale decizia sa, a denaturat în mod vădit probele, a încălcat dreptul la apărare al LGD și nu și-a exercitat competența de fond concluzionând că Comisia putea să includă în valoarea vânzărilor luată în considerare pentru calcularea amenzilor toate vânzările realizate pe piața relevantă. Prin intermediul celui de al doilea aspect, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept încălcând principiul proporționalității, nu și-a îndeplinit obligația de motivare, a denaturat în mod vădit elementele de probă și a încălcat dreptul la apărare al LGD confirmând concluzia Comisiei potrivit căreia vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia erau în mod efectiv afectate de încălcarea investigată.

– Cu privire la primul aspect al primului motiv, privind posibilitatea de a lua în considerare toate vânzările realizate pe piața afectată de încălcare

32 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, recurentele reproșează, în esență, Tribunalului că a statuat, la punctul 97 din hotărârea atacată, că, pentru calcularea amenzii, Comisia era îndreptățită să includă vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia, pentru simplul motiv că aceste vânzări au fost realizate pe piața afectată de încălcare, chiar dacă respectivele vânzări nu au fost afectate de aceasta din urmă.

33 În primul rând, recurentele susțin că, deși Comisia nu este obligată să stabilească care sunt vânzările individuale care au fost afectate de înțelegere, Tribunalul, prin includerea valorii tuturor vânzărilor de LCD-uri care fac obiectul cartelului realizate pe piața afectată de încălcare în valoarea vânzărilor luate în considerare pentru calcularea amenzii, în pofida insuficienței probelor care demonstrează că încălcarea a privit vânzările interne ale LGD către LGE și Philips, a încălcat punctul 13 din Orientările privind calcularea amenzilor și, în plus, s-a îndepărtat de practica decizională a Comisiei, astfel cum rezultă aceasta în special din Decizia C(2008) 6815 final din 12 noiembrie 2008 referitoare la o

procedură întemeiată pe articolul 81 [CE] și articolul 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/39.125 – Sticlă auto) și din Decizia C(2008) 926 final din 11 martie 2008 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/38.543 – Servicii de mutări internaționale).

34 În al doilea rând, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a motivat corespunzător cerințelor legale cauzele pentru care vânzările interne de LCD-uri care fac obiectul cartelului de către LGD către Philips și LGE ar fi putut denatura concurența pe piața relevantă, în pofida garanțiilor structurale care exclud posibilitatea ca aceste vânzări să fi fost afectate de înțelegere, vânzările respective fiind în special efectuate la un tarif preferențial și neputând, în consecință, să fie considerate că au avut loc pe piața liberă. În această privință, prezenta cauză ar fi analoagă cu cea în care s-a pronunțat Hotărârea Team Relocations și alții/Comisia (T-204/08 și T-212/08, EU:T:2011:286), privind serviciile de mutări internaționale, în care, pentru acest motiv, Tribunalul ar fi exclus anumite vânzări din valoarea vânzărilor realizate pe piața relevantă.

35 În al treilea rând, recurentele susțin că Tribunalul nu și-a exercitat competența de fond în temeiul articolului 261 TFUE și al articolului 31 din Regulamentul nr. 1/2003 permițând Comisiei să se îndepărteze, fără o motivare suficientă, de practica sa decizională anterioară, astfel cum rezultă aceasta în special din Decizia C(2007) 5791 final din 28 noiembrie 2007 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39165 – Sticlă plană), precum și din deciziile adoptate în domeniul controlului concentrărilor, în care Comisia a exclus luarea în considerare a vânzărilor interne pentru calcularea amenzii.

36 În al patrulea rând, recurentele reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept și că nu și-a exercitat competența de fond permițând Comisiei să stabilească cuantumul amenzii pe baza cifrei de afaceri globale referitoare la piața relevantă. În această privință, Tribunalul nu ar fi examinat probele depuse și argumentele invocate de LGD care demonstrează că vânzările interne ale acesteia către LGE și Philips nu puteau să fi fost afectate de înțelegere, în special ca urmare a clauzelor acordului de întreprindere comună încheiat între aceste ultime două societăți.

37 În al cincilea rând, recurentele reproșează Tribunalului că a reținut motive contradictorii în ceea ce privește interpretarea Orientărilor privind calcularea amenzilor. Astfel, la punctul 97 din hotărârea atacată, Tribunalul ar interpreta aceste orientări în sensul că ar permite Comisiei să includă în valoarea vânzărilor luată în considerare pentru calcularea amenzilor valoarea tuturor vânzărilor realizate pe piața relevantă, fără să excludă valoarea celor care nu au fost afectate de încălcare. În schimb, la punctul 70 din hotărâre, Tribunalul ar afirma că valoarea vânzărilor luate în considerare pentru acest calcul trebuie să o includă pe cea a vânzărilor pentru care concurența în cadrul pieței relevante este denaturată. De asemenea, la punctul 68 din respectiva hotărâre, Tribunalul ar defini valoarea vânzărilor care trebuiau luate în considerare pentru acest calcul raportându-se la vânzarea mărfurilor care fac obiectul încălcării și a produselor care fac obiectul unei practici restrictive. Pe de altă parte, punctul 62 din aceeași hotărâre ar menționa că trebuie să existe o legătură între valoarea vânzărilor luată în considerare și înțelegere.

38 În al șaselea rând, recurentele apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și a încălcat dreptul la apărare al LGD aplicând o prezumție irefragabilă potrivit căreia toate vânzările realizate pe piața relevantă au fost afectate de încălcarea analizată. Or, Orientările pentru calcularea amenzilor nu ar institui o astfel de prezumție, ci, dimpotrivă, ar impune Comisiei obligația de a examina de la caz la caz dacă vânzările au fost afectate de încălcarea analizată. Tribunalul ar fi omis astfel să evalueze probele depuse de LGD.

39 Comisia susține că acest aspect este nefondat întrucât nici jurisprudența Curții, nici orientările menționate nu o împiedică să ia în considerare vânzările interne pentru calcularea amenzii. În orice caz, argumentul ar fi inoperant, deoarece nu s-ar contesta că vânzările societății LGD către Philips și către LGE constituiau vânzări către alte întreprinderi. În rest, ar fi conform atât practicii decizionale a

Comisiei, cât și punctului 13 din aceleași orientări să nu se restrângă valoarea vânzărilor care trebuie luate în considerare în scopul calculării amenzilor numai la operațiunile afectate efectiv de încălcarea analizată.

– Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, privind efectele încălcării asupra vânzărilor interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia

40 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, recurentele reproșează, în esență, Tribunalului că a statuat, la punctele 73 și 83 din hotărârea atacată, că, în orice caz, înțelegerea a afectat în mod efectiv vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia.

41 În primul rând, recurentele susțin că, întrucât a arătat la punctul 86 din hotărârea atacată că Comisia nu dispune de probe privind în mod special vânzările interne ale LGD către LGE și Philips efectuate în perioada cuprinsă între luna iulie 2002 și luna septembrie 2005, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și a încălcat dreptul la apărare al LGD prin faptul că a ținut seama de aceste vânzări pentru calcularea amenzii. Comisia s-ar fi îndepărtat în această privință de practica urmată în Decizia C(2009) 428 final a Comisiei din 28 ianuarie 2009 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39406 – Conducte marine), în care aceasta a considerat că principiul proporționalității se opune luării în considerare a vânzărilor dintr-o perioadă pentru care nu este disponibilă nicio probă. Această practică ar fi confirmată și de jurisprudența Tribunalului (Hotărârea Dansk Rørindustri/Comisia, T-21/99, EU:T:2002:74, punctul 62, precum și Hotărârea IMI și alții/Comisia, T-18/05, EU:T:2010:202, punctul 95). Pe de altă parte, Tribunalul ar fi omis să aprecieze dacă, ținând seama de această lipsă deprobe pentru perioada cuprinsă între luna iulie 2002 și luna septembrie 2005, vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia fac parte dintr-o încălcare unică și continuă pe întreaga perioadă incriminată.

42 În al doilea rând, recurentele susțin că Tribunalul nu și-a îndeplinit obligația de motivare și a denaturat în mod vădit probele atunci când a constatat că vânzările de LCD-uri care fac obiectul cartelului de către LGD către LGE, spre deosebire de cele efectuate către Philips, erau afectate de încălcare. Pe de o parte, Tribunalul ar fi denaturat procesul-verbal al reuniunii din 15 noiembrie 2001, citat la punctul 76 din hotărârea atacată, deducând numai din acest document, la punctul 150 din hotărâre, o regulă generală potrivit căreia înțelegerea analizată privea și vânzările interne, cu toate că documentul respectiv nu menționează deloc societățile LGE și Philips și deși conținutul său nu susține existența unei astfel de reguli generale. Pe de altă parte, Tribunalul ar fi denaturat tabelul nr. 2 din decizia în litigiu deducând din acesta, la punctul 151 din hotărârea atacată, că prețurile de vânzare de LCD-uri care fac obiectul cartelului de către LGD către societățile-mamă ale acesteia erau influențate de înțelegere, cu toate că acest tabel ar privi numai vânzările către toți clienții LGD, într-o scurtă perioadă, de șase luni, a unui tip specific de ecran LCD pentru monitor.

43 În al treilea rând, recurentele susțin că Tribunalul nu a motivat corespunzător cerințelor legale respingerea, pe care a operat-o la punctul 125 din hotărârea atacată, a argumentului lor potrivit căruia Comisia a încălcat dreptul la apărare al LGD atunci când a concluzionat că vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia erau afectate de înțelegere. Ar fi, în această privință, contradictoriu să se constate la punctul 111 din hotărârea atacată că „motivul privind vânzările recurentelor către LGE și către Philips rezulta deja din comunicarea privind obiecțiunile”, cu toate că, la punctul 99 din această hotărâre, același Tribunal a arătat că „este adevărat că în comunicarea privind obiecțiunile nu se afirma explicit că vânzările recurentelor către LGE și către Philips erau afectate de înțelegere”. Or, dacă LGD ar fi știut la momentul comunicării privind obiecțiunile că Comisia urmărea să includă vânzările sale interne către societățile sale mamă în calculul unei amenzi pentru motivul că aceste vânzări ar fi fost realizate pe o piață afectată de înțelegere, LGD ar fi putut să își invoce argumentele în această privință în loc să explice motivele pentru care vânzările realizate în cadrul aceluiași grup nu trebuiau, în general, să fie luate în considerare la calcularea unei amenzi.

44 Comisia susține, în esență, că al doilea aspect al primului motiv este inoperant pentru motivul că, chiar dacă s-ar considera că acest aspect este fondat, aceasta nu ar exclude luarea în considerare, în scopul calculării amenzii, a vânzărilor de LCD care fac obiectul cartelului de către LGD către Philips și către LGE. În orice caz, acest aspect ar fi lipsit de temei.

Aprecierea Curții

45 Cu titlu introductiv, este necesar să se observe că, în mai multe rânduri, recurentele reproșează Tribunalului, în cadrul primului aspect al primului motiv, că ar fi ajuns la concluzia că Comisia era îndreptățită să includă vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia, și anume LGE și Philips, în valoarea vânzărilor luată în considerare pentru calcularea cuantumului amenzii.

46 Trebuie totuși să se arate că, după cum reiese cu claritate din cuprinsul punctelor 136-145 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că în mod întemeiat Comisia apreciase că recurentele, lucru pe care ele nu l-au contestat în fața acestei instanțe, nu formau împreună cu LGE și Philips o întreprindere unică în scopul aplicării articolului 101 TFUE și nu constituiau, așadar, o întreprindere integrată pe verticală, astfel încât vânzările relevante ale recurentelor către acestea din urmă au fost incluse în categoria „vânzărilor SEE directe”, aferente vânzărilor de LCD care fac obiectul cartelului către terți independenți. Această constatare nu a fost contestată de recurente nici în recursul formulat. Dimpotrivă, în ședință, recurentele au afirmat în mod expres că vânzările de LCD care fac obiectul cartelului către societățile lor mamă nu erau vânzări interne.

47 În aceste condiții, în măsura în care prin intermediul primului aspect al primului motiv recurentele reproșează Tribunalului că ar fi ajuns la concluzia că Comisia era îndreptățită să includă vânzările interne ale LGD către societățile-mamă ale acesteia în valoarea vânzărilor luată în considerare pentru calcularea cuantumului amenzii, argumentația lor trebuie respinsă, dat fiind că se întemeiază pe o interpretare eronată a hotărârii atacate.

48 În măsura în care prin intermediul aspectului menționat recurentele reproșează Tribunalului că a concluzionat că Comisia era îndreptățită să includă vânzările relevante ale LGD către societățile-mamă ale acesteia în valoarea vânzărilor luată în considerare pentru calcularea cuantumului amenzii, trebuie amintit că articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 prevede că, pentru fiecare întreprindere și asociere de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra sa de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

49 Astfel cum Curtea a statuat deja, Comisia trebuie să aprecieze, în fiecare caz și ținând seama de contextul, precum și de obiectivele urmărite de regimul de sancțiuni instituit de regulamentul menționat, impactul urmărit asupra întreprinderii în cauză, ținând seama în special de o cifră de afaceri care reflectă situația economică reală a acesteia în perioada în care a fost săvârșită încălcarea (Hotărârea Britannia Alloys & Chemicals/Comisia C-76/06 P, EU:C:2007:326, punctul 25, precum și Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 53).

50 Potrivit jurisprudenței constante a Curții, este permis să se țină seama, în vederea stabilirii cuantumului amenzii, atât de cifra de afaceri globală a întreprinderii, care reprezintă o indicație, fie ea aproximativă și imperfectă, a dimensiunii și a puterii economice a acesteia, cât și de partea din această cifră ce provine din produsele care fac obiectul încălcării și care este, așadar, de natură să furnizeze o indicație cu privire la amploarea acesteia (Hotărârea Musique Diffusion française și alții/Comisia, 100/80-103/80, EU:C:1983:158, punctul 121, Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 243, Hotărârea Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, C-397/03 P, EU:C:2006:328, punctul 100, precum și Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 54).

51 Rezultă din jurisprudența Curții că articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, deși acordă Comisiei o marjă de apreciere, limitează totuși exercitarea acesteia prin instituirea unor criterii obiective pe care Comisia este obligată să le respecte. Astfel, pe de o parte, valoarea amenzii care poate fi aplicată unei întreprinderi are un plafon cuantificabil și absolut, așa încât cuantumul maxim al amenzii care poate fi aplicat unei anumite întreprinderi poate fi determinat în avans. Pe de altă parte, exercitarea acestei puteri de apreciere este de asemenea limitată de normele de conduită pe Comisia și le-a impus ea însăși, în special în Orientările privind calcularea amenzilor (Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 55).

52 În conformitate cu punctul 13 din respectivele orientări, „[p]entru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă […] cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul SEE”. Aceleași orientări precizează, la punctul 6: „combinarea valorii vânzărilor care au legătură cu încălcarea cu durata acesteia este considerată o valoare de înlocuire adecvată pentru a reflecta importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare”.

53 În consecință, după cum Curtea a statuat deja, punctul 13 din Orientările privind calcularea amenzilor are drept obiectiv să rețină ca punct de plecare pentru calculul amenzii aplicate unei întreprinderi un cuantum care reflectă importanța economică a încălcării și ponderea relativă a întreprinderii respective în cadrul acesteia. În consecință, deși, desigur, noțiunea de valoare a vânzărilor prevăzută la punctul 13 nu se poate extinde până la includerea vânzărilor realizate de întreprinderea în cauză care nu intră în domeniul de aplicare al înțelegerii imputate, s-ar aduce totuși atingere obiectivului urmărit de această dispoziție în cazul în care noțiunea menționată ar fi interpretată în sensul că vizează doar cifra de afaceri realizată numai cu vânzările pentru care s-a stabilit că au fost afectate în mod real de această înțelegere (Hotărârea Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, EU:C:2013:464, punctele 76 și 88, precum și Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 57).

54 O asemenea limitare ar avea, în plus, drept efect minimizarea artificială a importanței economice a încălcării săvârșite de o anumită întreprindere, având în vedere că simplul fapt că s-a identificat un număr limitat de probe directe cu privire la vânzările afectate în mod real de înțelegere ar conduce la aplicarea în cele din urmă a unei amenzi fără o legătură reală cu domeniul de aplicare al înțelegerii în discuție. O astfel de recompensă pentru păstrarea caracterului secret ar aduce de asemenea atingere obiectivului de urmărire și de sancționare eficientă a încălcărilor articolului 101 TFUE și, în consecință, nu poate fi admisă (Hotărârea Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, EU:C:2013:464, punctul 77, precum și Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 58).

55 În orice caz, trebuie subliniat că partea din cifra de afaceri globală ce provine din vânzarea produselor care fac obiectul încălcării este cea mai în măsură să reflecte importanța economică a acestei încălcări (Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 59 și jurisprudența citată).

56 În speță, Tribunalul a statuat, așadar, în mod întemeiat, la punctul 97 din hotărârea atacată, că „posibilitatea Comisiei de a include în valoarea vânzărilor relevante în scopul calculării cuantumului amenzii a vânzărilor de LCD-uri care fac obiectul cartelului realizate de către recurente către LGE și către Philips nu depinde de aspectul dacă aceste vânzări se efectuau la prețuri influențate de înțelegere, ci de simplul fapt că acestea erau realizate pe o piață afectată de existența unei înțelegeri, la care participau recurentele”.

57 În această privință, în mod corect Tribunalul s-a întemeiat, mai întâi, la punctele 65 și 66 din această hotărâre, pe punctul 13 din Orientările privind calcularea amenzilor, constatând că acesta are în vedere vânzările realizate pe piața relevantă vizată de încălcare, iar nu numai cazurile în care Comisia

dispune de mijloace de probă scrise privind încălcarea, în continuare, la punctul 67 din hotărârea menționată, pe obiectivul normelor de concurență ale Uniunii Europene, după ce a subliniat că interpretarea propusă de recurente ar însemna că, pentru a determina cuantumul de bază al amenzilor, Comisia ar fi obligată să stabilească în fiecare caz care sunt vânzările individuale care au fost afectate de înțelegerea respectivă, și, în sfârșit, la punctul 68 din aceeași hotărâre, pe jurisprudența care rezultă din Hotărârea Musique Diffusion française și alții/Comisia (100/80-103/80, EU:C:1983:158), amintită la punctul 50 din prezenta hotărâre.

58 În consecință, întrucât a constatat, la punctul 69 din hotărârea atacată, în cadrul aprecierii sale suverane a faptelor, fără ca recurentele să invoce cea mai mică denaturare, că vânzările de LCD-uri care fac obiectul cartelului efectuate de acestea din urmă către LGE și către Philips au fost realizate pe piața vizată de încălcare, Tribunalul a apreciat fără să săvârșească o eroare de drept, la punctele 71 și 72 din această hotărâre, că Comisia era îndreptățită să țină seama de vânzările respective pentru calcularea cuantumului amenzii care urmează să fie aplicată acestora, fără să aibă importanță aspectul dacă LGE și Philips le-au plătit efectiv prețuri majorate din cauza înțelegerii și dacă acestea au repercutat această eventuală majorare asupra prețului produselor finite, care încorporează LCD-urile care fac obiectul cartelului, pe care le-au vândut consumatorilor în SEE.

59 În aceste condiții, Tribunalul nu era obligat nici să precizeze motivele pentru care vânzările respectivelor LCD-uri realizate de LGD către LGE și către Philips, în pofida clauzelor contractuale care leagă LGD de acestea din urmă în cadrul acordului lor de întreprindere comună, ar fi putut să denatureze concurența pe piața relevantă, nici să examineze probele furnizate de recurente în acest scop.

60 În această privință, trebuie arătat că a nu ține seama de valoarea vânzărilor efectuate către terți independenți pentru motivul că întreprinderea care a participat la o înțelegere are legături structurale deosebite cu aceștia ar însemna să se avantajeze fără justificare o astfel de întreprindere, permițându-i să evite o sancțiune proporțională cu importanța acesteia pe piața produselor care fac obiectul încălcării (a se vedea prin analogie Hotărârea Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctele 59 și 63).

61 Astfel, în afara beneficiului care este de așteptat dintr-o înțelegere care prevede stabilirea orizontală a prețurilor în cadrul vânzărilor către terți independenți, o întreprindere poate de asemenea obține profit dintr-o astfel de înțelegere printr-o creștere a vânzărilor sale către întreprinderi cu care există anumite legături structurale atunci când acestea din urmă nu sunt supuse prețurilor majorate stabilite în cadrul înțelegerii, din moment ce, procedând astfel, întreprinderii respective i se conferă un avantaj concurențial asupra concurenților săi, care propun aceste prețuri majorate pe piața relevantă.

62 Pe de altă parte, însuși faptul că o întreprindere efectuează pe piața relevantă vânzări la astfel de prețuri majorate către terți independenți determină o denaturare de concurență care afectează întreaga piață relevantă, în special în defavoarea consumatorilor.

63 Rezultă de aici că, așa cum Tribunalul a arătat, în esență, la punctul 70 din hotărârea atacată, chiar și atunci când o înțelegere nu privește vânzările produsului analizat către întreprinderi legate de membrii acestei înțelegeri, concurența pe piața relevantă este denaturată, astfel încât aceste vânzări pot fi luate în considerare pentru calcularea amenzii.

64 Contrar a ceea ce susțin recurentele, procedând în acest mod, Tribunalul nu a aplicat nicidecum o prezumție irefragabilă potrivit căreia toate vânzările realizate pe piața relevantă au fost afectate de încălcarea în cauză. În schimb, Tribunalul a considerat, printr-o motivare care, așa cum rezultă din cuprinsul punctelor 48-59 din prezenta hotărâre, nu este afectată de nicio eroare de drept, că, chiar în lipsa oricărei probe că vânzările de LCD-uri care fac obiectul cartelului de către recurente către societățile-mamă ale acestora, au fost afectate de această încălcare, vânzările respective pot fi luate totuși în considerare în scopul calculării cuantumului amenzii care urmează să fie aplicată

recurentelor, din moment ce ele au fost realizate pe piața vizată de încălcare. Argumentația recurentelor se întemeiază astfel pe o interpretare eronată a hotărârii atacate și trebuie, prin urmare, să fie respinsă.

65 Nu se poate reproșa Tribunalului nici existența unor motive contradictorii la punctele 62 și 68-70 din hotărârea atacată.

66 Astfel, arătând, la punctul 62 din această hotărâre, că Comisia era obligată „să explice legătura dintre vânzările reclamantelor către LGE și Philips și înțelegere”, amintind, la punctul 68 din hotărârea menționată, că „rezultă dintr-o jurisprudență constantă că partea din cifra de afaceri care provine din mărfurile care fac obiectul încălcării este de natură să dea o indicație corectă privind amploarea unei încălcări pe piața relevantă” și amintind, la punctul 70 din aceeași hotărâre, că, „din moment ce un produs care face obiectul unei înțelegeri este vândut pe piața internă, concurența în cadrul acesteia este denaturată”, Tribunalul nu a făcut decât să exprime aceeași apreciere, care stă la baza ansamblului motivării sale și care este reluată în special la punctele 66 și 97 din hotărârea atacată, potrivit căreia vânzările recurentelor către LGE și Philips puteau fi luate în considerare de Comisie în scopul calculării cuantumului amenzii, din moment ce aceste vânzări au fost realizate pe piața vizată de încălcare.

67 Pe de altă parte, în ceea ce privește critica potrivit căreia Tribunalul s-a îndepărtat de practica decizională a Comisiei, este suficient să se amintească, după cum a procedat Tribunalul la punctul 143 din hotărârea atacată, că, în conformitate cu o jurisprudență constantă a Curții, practica decizională anterioară a Comisiei nu servește drept cadru juridic aplicabil amenzilor în materia dreptului concurenței (a se vedea Hotărârea JCB Service/Comisia, C-167/04 P, EU:C:2006:594, punctul 205, Hotărârea Tomra Systems și alții/Comisia, C-549/10 P, EU:C:2012:221, punctul 104, precum și Hotărârea Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, EU:C:2013:464, punctul 82).

68 În consecință, primul aspect al primului motiv trebuie respins ca fiind nefondat.

69 În aceste condiții, al doilea aspect al acestui motiv, prin care recurentele urmăresc să pună în discuție constatările efectuate de Tribunal la punctele 73-89 și 147-154 din hotărârea atacată, potrivit cărora, în esență, așa cum reiese din cuprinsul punctului 73, din dosar rezultă „în orice caz” că vânzările de LCD-uri care fac obiectul cartelului de către recurente către LGE și Philips au făcut obiectul unor discuții în cadrul înțelegerii și că Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale că înțelegerea afecta și aceste vânzări, trebuie respins ca inoperant din moment ce privește motive neesențiale (a se vedea în special Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 148).

70 Astfel, după cum reiese din examinarea primului aspect al primului motiv, motivele expuse la punctele 65-72 și 97 din hotărârea atacată justifică singure luarea în considerare a vânzărilor respective pentru calcularea amenzii.

71 Rezultă că primul motiv trebuie respins în totalitate.

Cu privire la al doilea motiv, referitor la imunitatea parțială la amendă

72 Acest motiv cuprinde două aspecte. Prin intermediul unui prim aspect, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în aplicarea punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența și nu și-a îndeplinit obligația de motivare plasând întreprinderea care solicita imunitatea totală într-o poziție privilegiată în raport cu cea care solicita beneficiul unei imunități parțiale. Prin intermediul unui al doilea aspect, recurentele susțin că Tribunalul a denaturat în mod vădit elementele de probă și a săvârșit o eroare de drept în aplicarea acestei comunicări prin refuzul de a acorda societății LGD o imunitate parțială pentru perioada ulterioară datei de 26 august 2005.

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, referitor la condițiile de acordare a imunității parțiale

– Argumentele părților

73 Prin intermediul acestui aspect, recurentele reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept în interpretarea punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența refuzând, printr-o aplicare restrictivă a acesteia, să acorde societății LGD o imunitate parțială la amendă pentru anul 2005, fără să demonstreze că informațiile depuse de Samsung constituiau ele singure o bază suficientă pentru a permite Comisiei să stabilească faptul că încălcarea în cauză a continuat în cursul respectivului an. Din Hotărârea Transcatab/Comisia (T-39/06, EU:T:2011:562) ar rezulta astfel că sunt considerate ca fiind necunoscute anterior de Comisie faptele a căror probă este făcută de întreprinderea care solicită imunitatea parțială dacă aceste fapte „permit Comisiei să ajungă la concluzii noi cu privire la încălcare”.

74 Or, potrivit recurentelor, probele pe care le-au furnizat în declarația lor din 20 iulie 2006 aveau o valoare mult mai importantă decât cele prezentate de Samsung, din moment ce acestea priveau întreaga durată a încălcării, până în luna februarie 2006, principalele reuniuni multilaterale, toți participanții, precum și diferitele categorii de produse, în timp ce probele depuse de Samsung priveau o durată și fapte foarte limitate și nu ar fi permis Comisiei să investigheze și să sancționeze mai mulți membri ai înțelegerii pentru faptele comise în cursul anului 2005. Tribunalul însuși ar fi admis, la punctele 189 și 190 din hotărârea atacată, că decizia în litigiu se întemeiază cel mai adesea pe probele furnizate de recurente în ceea ce privește anul 2005 și că informațiile furnizate de recurente aveau efectiv o valoare probantă mai mare decât elementele divulgate anterior de Samsung.

75 Recurentele consideră că interpretarea efectuată de Tribunal a punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența este contrară spiritului acestei dispoziții din moment ce are ca efect să descurajeze alți membri ai înțelegerii decât întreprinderea care a solicitat imunitatea totală să prezinte elemente de probă pertinente privind fapte noi, pe care această din urmă întreprindere s-ar fi abținut să le divulge, care fac dovada unei durate mai lungi a încălcării investigate, întrucât este improbabil ca ceilalți membri să obțină beneficiul imunității parțiale pentru această perioadă suplimentară și întrucât aceștia riscă să fie sancționați chiar cu o amendă mai mare.

76 Comisia consideră că primul aspect al celui de al doilea motiv de recurs, fiind întemeiat pe o interpretare eronată a dispoziției respective, trebuie să fie respins.

– Aprecierea Curții

77 Trebuie amintit că punctul 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența prevede că „dacă o întreprindere furnizează elemente de probă cu privire la fapte necunoscute anterior de Comisie și care au o incidență directă asupra gravității sau a duratei presupusei înțelegeri, Comisia nu ia în considerare astfel de fapte atunci când stabilește cuantumul unei amenzi care urmează să fie impuse întreprinderii care a furnizat aceste elemente de probă”.

78 Așa cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 166 din hotărârea atacată, chiar din modul de redactare a acestei dispoziții rezultă că imunitatea parțială pe care o prevede impune ca două condiții să fie îndeplinite, și anume, în primul rând, întreprinderea în cauză să fie prima care dovedește fapte necunoscute anterior de Comisie și, în al doilea rând, ca aceste fapte, care au o incidență directă asupra gravității sau a duratei presupusei înțelegeri, să permită Comisiei să ajungă la concluzii noi cu privire la încălcare.

79 Astfel cum reiese din jurisprudența Curții, expresia „fapte necunoscute […] de Comisie”, referitoare la prima dintre aceste condiții, este lipsită de ambiguitate și permite să se rețină, după cum Tribunalul a arătat la punctul 167 din hotărârea atacată, o interpretare restrictivă a punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența, limitându-l la cazurile în care o societate care este participantă la o înțelegere furnizează Comisiei o informație nouă privind gravitatea sau durata încălcării și excluzând cazurile în care societatea nu a făcut decât să furnizeze elemente care permit consolidarea probelor privind existența încălcării (a se vedea în acest sens Ordonanța Kuwait Petroleum și alții/Comisia, C-581/12 P, EU:C:2013:772, punctul 19).

80 În speță, din cuprinsul punctului 189 din hotărârea atacată rezultă că, în cadrul aprecierii sale suverane a faptelor, Tribunalul a arătat, fără să fie invocată o denaturare cu privire la acest aspect, că, „în momentul declarației reclamantelor din 20 iulie 2006, Comisia nu era în necunoștință de cauză, în considerarea elementelor furnizate de [Samsung], că în anul 2005 contactele bilaterale dintre anumiți participanți la înțelegere continuaseră”.

81 Întrucât a constatat că informațiile furnizate de recurente priveau fapte care nu erau anterior necunoscute de Comisie, Tribunalul era îndreptățit, numai pentru acest motiv, să respingă, la punctul 194 din hotărârea atacată, argumentele recurentelor care vizau acordarea imunității parțiale la amendă în temeiul punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din Comunicarea privind clemența în ceea ce privește aceste fapte, fără să fie obligat să examineze dacă aceste informații erau de natură să permită Comisiei să ajungă la noi concluzii privind încălcarea și, prin urmare, fără să fie necesar să compare valoarea lor probantă în raport cu cea a informațiilor furnizate anterior de Samsung.

82 Este, prin urmare, irelevant că, la punctele 189 și 190 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că decizia în litigiu „se întemeiază cel mai adesea pe probele furnizate de reclamante în ceea ce privește anul 2005” și, respectiv, că „informațiile furnizate de [acestea din urmă] la 20 iulie 2006 […] aveau efectiv o valoare […] mai mare decât cea a elementelor divulgate anterior de Samsung”.

83 De altfel, este necesar să se observe că aceste constatări, după cum reiese clar din cuprinsul punctului 190 din această hotărâre, au fost efectuate cu titlu suplimentar de Tribunal, nu în scopul de a justifica respingerea cererii de imunitate parțială la amendă pentru anul 2005, ci pentru a explica motivele pentru care Comisia a fost determinată să acorde recurentelor o reducere a cuantumului amenzii, condițiile unei astfel de reduceri fiind diferite de cele prevăzute pentru acordarea unei imunități parțiale la amendă.

84 Pe de altă parte, contrar a ceea ce susțin recurentele, această interpretare a punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din comunicarea menționată nu este cu nimic contrară obiectivului urmărit de aceasta, din moment ce, după cum Tribunalul a statuat la punctul 167 din hotărârea atacată, eficacitatea programelor de clemență ar fi afectată dacă întreprinderile nu ar mai fi încurajate să fie primele care prezintă informații prin care denunță Comisiei o înțelegere (a se vedea în acest sens Ordonanța Kuwait Petroleum și alții/Comisia, C-581/12 P, EU:C:2013:772, punctul 20).

85 Astfel, atunci când întreprinderea care a furnizat prima Comisiei, pentru a obține o imunitate totală la amendă în temeiul aceleiași comunicări, elemente de probă de natură să îi permită să constate o încălcare a articolului 101 TFUE s-a abținut să divulge informații care să justifice faptul că încălcarea în cauză avea o durată mai lungă decât cea pusă în evidență de aceste elemente, orice altă întreprindere care a participat la această încălcare este încurajată, contrar a ceea ce susțin recurentele, să fie prima care divulgă astfel de informații, din moment ce o asemenea divulgare poate justifica acordarea unei imunități parțiale la amendă în temeiul punctului 23 litera (b) ultimul paragraf din această comunicare. Cu toate acestea, în speță nu se regăsește exact o astfel de situație, după cum s-a constatat deja la punctul 80 din prezenta hotărâre, în ceea ce privește cunoașterea de către Comisie a faptului că încălcarea a continuat în cursul anului 2005.

86 Desigur, o întreprindere care furnizează informații Comisiei în temeiul Comunicării privind clemența, din moment ce în mod normal nu cunoaște elementele aflate deja în posesia Comisiei, nu poate avea certitudinea că îndeplinește condițiile pentru a beneficia de imunitatea parțială prevăzută la punctul 23 litera (b) ultimul paragraf din această comunicare.

87 Comunicarea menționată nu are însă ca obiect eliminarea unei astfel de incertitudini, ci, dimpotrivă, vizează, după cum Tribunalul a statuat în mod întemeiat la punctul 163 din hotărârea atacată, să creeze un climat de incertitudine în cadrul înțelegerilor pentru a încuraja denunțarea acestora Comisiei.

88 Recurentele nu pot nici să susțină că interpretarea reținută de Tribunal în hotărârea atacată ar face în practică improbabilă acordarea unei imunități parțiale la amendă, din moment ce, așa cum reiese în special din cuprinsul punctelor 182 și 195-203 din hotărârea atacată, acestea tocmai au beneficiat de o astfel de imunitate parțială la amendă pentru luna ianuarie 2006.

89 Pe de altă parte, în mod eronat recurentele reproșează Tribunalului că a motivat insuficient hotărârea atacată cu privire la această problemă. Astfel, după cum reiese din ansamblul considerațiilor care precedă, această hotărâre, în special la punctele 166, 167 și 189, a expus cu toată claritatea necesară motivele pentru care Tribunalul a considerat că în mod întemeiat Comisia a refuzat recurentelor acordarea imunității parțiale la amendă pentru anul 2005.

90 În consecință, primul aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca fiind nefondat.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, referitor la refuzul imunității parțiale pentru perioada ulterioară datei de 26 august 2005

– Argumentele părților

91 Prin intermediul acestui aspect, recurentele reproșează Tribunalului, în primul rând, că a refuzat imunitatea parțială la amendă a LGD pentru perioada ulterioară datei de 26 august 2005, deși Comisia nu deținea nicio probă furnizată de întreprinderea care a solicitat imunitatea totală care să demonstreze că LGD continuase să participe la înțelegere ulterior acestei date. Astfel, singura probă depusă de Samsung cu privire la perioada ulterioară lunii august 2005 ar fi un e-mail din 6 decembrie 2005 privind posibile contacte bilaterale între Samsung, pe de o parte, și AU Optronics Corp. și Chi Mei Optoelectronics Corp., pe de altă parte, care nu ar menționa LGD sau alți participanți. Sugerând, la punctul 187 din hotărârea atacată, că acest document ar putea să privească orice participant la înțelegere, inclusiv LGD, Tribunalul ar fi denaturat conținutul acestuia.

92 În al doilea rând, recurentele apreciază că Tribunalul a săvârșit și o eroare de drept concluzionând, la punctul 193 din hotărârea atacată, că probele depuse de Samsung permiteau Comisiei să presupună că LGD continuase să participe la încălcare până la sfârșit, din moment ce este vorba despre o încălcare unică și continuă. Această concluzie ar fi contrară jurisprudenței care rezultă din Hotărârea Dansk Rørindustri/Comisia (T-21/99, EU:T:2002:74, punctul 62), în care Tribunalul ar fi exclus ca, fără probe, Comisia să poată presupune că un membru al înțelegerii a participat la aceasta până la încetarea ei.

93 În al treilea rând, recurentele consideră că respectivul punct 193 este afectat și de o eroare de drept în măsura în care Tribunalul a apreciat că probele în discuție permiteau Comisiei să oblige LGD să răspundă pentru comportamentul celorlalți participanți, fără a aprecia condițiile stricte ale unei astfel de imputări de răspundere. Or, potrivit jurisprudenței Tribunalului, această răspundere nu ar putea să fie imputată unei întreprinderi decât atunci când ea cunoștea comportamentele ilicite ale celorlalți participanți sau atunci când putea în mod rezonabil să le prevadă și era pregătită să accepte riscul acestora (Hotărârea BASF și UCB/Comisia, T-101/05 și T-111/05, EU:T:2007:380, punctul 160,

precum și Hotărârea Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, T-83/08, EU:T:2012:48, punctul 242). În speță însă, fără probele depuse de LGD, Comisia nu ar fi putut să extindă durata încălcării ulterior lunii august 2005 pentru alți participanți la înțelegere decât Samsung și Chi Mei Optoelectronics Corp.

94 Comisia amintește că concluzia Tribunalului potrivit căreia, la data declarațiilor efectuate de recurente, și anume 20 iulie 2006, Comisia era informată despre continuarea încălcării în cursul întregului an 2005 este o constatare de fapt care nu este supusă controlului Curții în cadrul unui recurs, cu excepția cazului în care faptele sau a elementele de probă au fost denaturate. Or, în speță, recurentele nu ar invoca nicio denaturare a elementelor de probă, ci ar considera mai curând că e-mailul din 6 decembrie 2005 este insuficient pentru a servi drept temei pentru concluzia Tribunalului.

– Aprecierea Curții

95 Este necesar să se constate că acest al doilea aspect al celui de al doilea motiv, prin care recurentele reproșează, în esență, Tribunalului că le-ar fi refuzat imunitatea parțială la amendă pentru perioada ulterioară datei de 26 august 2005, se întemeiază numai pe premisa potrivit căreia Tribunalul a considerat în mod eronat că Comisia era informată de participarea LGD la înțelegere ulterior acestei date doar ca urmare a e-mailului din 6 decembrie 2005 furnizat de Samsung, citat la punctul 187 din hotărârea atacată, al cărui conținut ar fi fost denaturat de Tribunal.

96 Această premisă rezultă dintr-o interpretare eronată a hotărârii atacate.

97 Astfel, nu numai că Tribunalul nu a efectuat o asemenea constatare în hotărârea atacată, ci, dimpotrivă, din cuprinsul punctului 193 din hotărârea atacată rezultă clar că, pentru a considera că recurentele au continuat să participe la încălcare în cursul întregului an 2005, Tribunalul s-a întemeiat nu pe acest e-mail din 6 decembrie 2005, ci pe un alt document depus de Samsung, și anume un e-mail din 14 ianuarie 2005, amintit la punctul 185 din această hotărâre, care evocă posibilitatea ca acest participant la înțelegere să chestioneze recurentele despre intențiile lor cu privire la anumite prețuri.

98 În aceste condiții, recurentele nu pot reproșa Tribunalului că a denaturat conținutul e-mailului din 6 decembrie 2005, pentru motivul că acesta nu ar demonstra că ele au continuat să participe la încălcare după data de 26 august 2005, întrucât Tribunalul nu a ajuns nicidecum la o astfel de concluzie în temeiul acestui document, ci s-a întemeiat pe el, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 189 din hotărârea atacată, pentru a constata, mai general, că înțelegerea a continuat în cursul anului 2005.

99 Prin urmare, susținerile recurentelor cu privire la acest aspect sunt lipsite de temei.

100 În rest, din moment ce recurentele nu contestă aprecierea cu privire la e-mailul din 14 ianuarie 2005, efectuată de Tribunal la punctul 193 din hotărârea atacată, care, sub rezerva cazului de denaturare, este, în definitiv, numai de competența acestuia, al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie, conform jurisprudenței amintite la punctul 69 din prezenta hotărâre, să fie respins ca inoperant. Această apreciere era astfel suficientă pentru ca Tribunalul să considere în mod întemeiat că Comisia nu era în necunoștință de cauză despre participarea recurentelor la înțelegere în cursul anului 2005. Criticile recurentelor referitoare la a doua parte a respectivului punct 193 privesc, așadar, un motiv neesențial.

101 Prin urmare, al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca fiind nefondat.

102 În consecință, al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

103 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se respingă recursul ca fiind nefondat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

104 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acest regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

105 Întrucât Comisia a solicitat obligarea LGD și LGDT la plata cheltuielilor de judecată, iar acestea au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă LG Display Co. Ltd și LG Display Taiwan Co. Ltd la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături